Parlament Ewropew
2019-2024

Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern

2025//2239(INI)

17.11.2025

ABBOZZ TA' RAPPORT

dwar ir-rapport tal-Kummissjoni dwar l-Istat tad-Dritt tal-2025
(2025/2239(INI))

Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern

Rapporteur: Konstantinos Arvanitis

WERREJ

Paġna

MOZZJONI GĦAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW 3

NOTA SPJEGATTIVA 17

MOZZJONI GĦAL RIŻOLUZZJONI TAL-PARLAMENT EWROPEW

dwar ir-rapport tal-Kummissjoni dwar l-Istat tad-Dritt tal-2025
(2025/2239(INI))

Il-Parlament Ewropew,

– wara li kkunsidra t-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE), b'mod partikolari l-Artikolu 2, l-Artikolu 3(1), l-Artikolu 3(3), it-tieni subparagrafu, l-Artikolu 4(3) u l-Artikoli 5, 6, 7, 11, 19 u 49 tiegħu,

– wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE), b'mod partikolari l-artikoli tiegħu rigward ir-rispett u l-protezzjoni u l-promozzjoni tad-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali fl-Unjoni, inklużi l-Artikoli 70, 258, 259, 260, 263, 265 u 267,

– wara li kkunsidra l-Karta tad-Drittijiet Fundamentali tal-Unjoni Ewropea (il-Karta),

– wara li kkunsidra l-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea (QĠUE),

– wara li kkunsidra l-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-8 ta' Lulju 2025 bit-titolu "Rapport dwar l-Istat tad-Dritt tal-2025 – Is-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt fl-Unjoni Ewropea" (COM(2025)0900), u l-anness tagħha li fih rakkomandazzjonijiet għall-Istati Membri,

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE, Euratom) 2020/2092 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Diċembru 2020 dwar reġim ġenerali ta' kundizzjonalità għall-protezzjoni tal-baġit tal-Unjoni[1] (ir-Regolament dwar il-Kundizzjonalità tal-Istat tad-Dritt),

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2021/1060 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-24 ta' Ġunju 2021 li jistipula dispożizzjonijiet komuni dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Soċjali Ewropew Plus, il-Fond ta' Koeżjoni, il-Fond għal Tranżizzjoni Ġusta u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi, is-Sajd u l-Akkwakultura u r-regoli finanzjarji għalihom u għall-Fond għall-Ażil, il-Migrazzjoni u l-Integrazzjoni, il-Fond għas-Sigurtà Interna u l-Istrument għall-Appoġġ Finanzjarju għall-Ġestjoni tal-Fruntieri u l-Politika dwar il-Viżi[2] (ir-Regolament dwar id-Dispożizzjonijiet Komuni),

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE, Euratom) 2024/2509 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-23 ta' Settembru 2024 dwar ir-regoli finanzjarji applikabbli għall-baġit ġenerali tal-Unjoni[3] (Regolament Finanzjarju), u b'mod partikolari l-Artikolu 6(3) tiegħu,

– wara li kkunsidra r-Regolament (UE) 2021/692 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill

[1] ĠU L 433I, 22.12.2020, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2020/2092/oj.
[2] ĠU L 231, 30.6.2021, p. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj.
[3] ĠU L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

tat-28 ta' April 2021 li jistabbilixxi l-Programm dwar iċ-Ċittadini, l-Ugwaljanza, id-Drittijiet u l-Valuri u li jħassar ir-Regolament (UE) Nru 1381/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill u r-Regolament tal-Kunsill (UE) Nru 390/2014[4],

– wara li kkunsidra l-pakkett ta' proposti tal-Kummissjoni għal Qafas Finanzjarju Pluriennali 2028-2034,

– wara li kkunsidra l-istrumenti tan-NU dwar il-protezzjoni tad-drittijiet tal-bniedem u tal-libertajiet fundamentali, bħad-Dikjarazzjoni Universali tad-Drittijiet tal-Bniedem, il-Patt Internazzjonali dwar id-Drittijiet Ċivili u Politiċi (ICCPR), il-Konvenzjoni Internazzjonali dwar l-Eliminazzjoni tal-Forom Kollha ta' Diskriminazzjoni Razzjali (CERD), il-Konvenzjoni dwar l-Eliminazzjoni ta' Kull Forma ta' Diskriminazzjoni kontra n-Nisa (CEDAW) u l-Konvenzjoni dwar id-Drittijiet ta' Persuni b'Diżabilità (CRPD), id-Dikjarazzjoni dwar id-Drittijiet tal-Persuni li jagħmlu parti minn Minoranzi Nazzjonali, Etniċi, Reliġjużi u Lingwistiċi, ir-Rakkomandazzjonijiet tal-Forum tan-NU dwar il-Kwistjonijiet tal-Minoranzi, u r-rakkomandazzjonijiet u r-rapporti tal-Eżami Perjodiku Universali tan-NU, kif ukoll il-ġurisprudenza tal-korpi tat-trattati tan-NU u l-proċeduri speċjali tal-Kunsill tad-Drittijiet tal-Bniedem tan-NU,

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem (KEDB), il-Karta Soċjali Ewropea, il-ġurisprudenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem (QEDB) u l-Kumitat Ewropew tad-Drittijiet Soċjali, u l-konvenzjonijiet, ir-rakkomandazzjonijiet, ir-riżoluzzjonijiet, l-opinjonijiet u r-rapporti tal-Assemblea Parlamentari, tal-Kumitat tal-Ministri, tal-Kummissarju għad-Drittijiet tal-Bniedem, tal-Kummissjoni Ewropea kontra r-Razziżmu u l-Intolleranza, tal-Kumitat ta' Tmexxija dwar il-Ġlieda kontra d-Diskriminazzjoni u dwar id-Diversità u l-Inklużjoni, tal-Kummissjoni ta' Venezja u ta' korpi oħra tal-Kunsill tal-Ewropa,

– wara li kkunsidra l-Konvenzjoni tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-prevenzjoni u l-ġlieda kontra l-vjolenza kontra n-nisa u l-vjolenza domestika,

– wara li kkunsidra l-Karta Ewropea għal-Lingwi Reġjonali jew Minoritarji u l-Konvenzjoni Qafas għall-Ħarsien tal-Minoranzi Nazzjonali tal-Kunsill tal-Ewropa,

– wara li kkunsidra l-memorandum ta' qbil bejn il-Kunsill tal-Ewropa u l-Unjoni Ewropea tat-23 ta' Mejju 2007 u l-konklużjonijiet tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2024 dwar il-prijoritajiet tal-UE għall-kooperazzjoni mal-Kunsill tal-Ewropa fl-2025-2026,

– wara li kkunsidra l-proposta tal-Kummissjoni tal-20 ta' Diċembru 2017 għal deċiżjoni tal-Kunsill dwar id-determinazzjoni ta' riskju ċar ta' ksur gravi tal-istat tad-dritt mir-Repubblika tal-Polonja (COM(2017)0835), maħruġa f'konformità mal-Artikolu 7(1) tat-TUE,

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-25 ta' Ottubru 2016 li tinkludi rakkomandazzjonijiet lill-Kummissjoni dwar l-istabbiliment ta' mekkaniżmu tal-UE dwar id-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali[5],

[4] ĠU L 156, 5.5.2021, p. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/692/oj.
[5] ĠU C 215, 19.6.2018, p. 162.

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-7 ta' Frar 2018 dwar il-protezzjoni u n-nondiskriminazzjoni fir-rigward tal-minoranzi fl-Istati Membri tal-UE[6],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-1 ta' Marzu 2018 dwar id-deċiżjoni tal-Kummissjoni biex jiġi attivat l-Artikolu 7(1) tat-TUE minħabba s-sitwazzjoni fil-Polonja[7],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-19 ta' April 2018 dwar il-ħtieġa li jiġi stabbilit Strument għall-Valuri Ewropej biex jiġu appoġġati l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili li jippromwovu l-valuri fundamentali fl-Unjoni Ewropea fil-livell lokali u nazzjonali[8],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-12 ta' Settembru 2018 dwar proposta li titlob lill-Kunsill jiddetermina, skont l-Artikolu 7(1) tat-TUE, l-eżistenza ta' riskju ċar ta' ksur serju mill-Ungerija tal-valuri li fuqhom hija bbażata l-Unjoni[9],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-13 ta' Novembru 2018 dwar standards minimi għall-minoranzi fl-UE[10],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-14 ta' Novembru 2018 dwar il-ħtieġa ta' mekkaniżmu komprensiv tal-UE għall-protezzjoni tad-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali[11],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-7 ta' Ottubru 2020 dwar l-istabbiliment ta' Mekkaniżmu tal-UE dwar id-Demokrazija, l-Istat tad-Dritt u d-Drittijiet Fundamentali[12],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-8 ta' Ottubru 2020 dwar l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali fil-Bulgarija[13],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-13 ta' Novembru 2020 dwar l-impatt tal-miżuri tal-COVID-19 fuq id-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali[14],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-17 ta' Diċembru 2020 dwar l-Inizjattiva taċ-Ċittadini Ewropej "Minority SafePack – miljun firma għad-diversità fl-Ewropa"[15],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-10 ta' Ġunju 2021 dwar is-sitwazzjoni tal-Istat tad-Dritt fl-Unjoni Ewropea u l-applikazzjoni tar-Regolament 2020/2092 (UE, Euratom) dwar il-Kundizzjonalità[16],

---

[6] ĠU C 463, 21.12.2018, p. 21.
[7] ĠU C 129, 5.4.2019, p. 13.
[8] ĠU C 390, 18.11.2019, p. 117.
[9] ĠU C 433, 23.12.2019, p. 66.
[10] ĠU C 363, 28.10.2020, p. 13.
[11] ĠU C 363, 28.10.2020, p. 45.
[12] ĠU C 395, 29.9.2021, p. 2.
[13] ĠU C 395, 29.9.2021, p. 63.
[14] ĠU C 415, 13.10.2021, p. 36.
[15] ĠU C 445, 29.10.2021, p. 70.
[16] ĠU C 67, 8.2.2022, p. 86.

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-24 ta’ Ġunju 2021 dwar ir-Rapport tal-2020 tal-Kummissjoni dwar l-Istat tad-Dritt[17],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-8 ta’ Lulju 2021 dwar it-tfassil ta’ linji gwida għall-applikazzjoni tar-reġim ġenerali ta’ kundizzjonalità għall-protezzjoni tal-baġit tal-Unjoni[18],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-16 ta’ Settembru 2021 li tinkludi rakkomandazzjonijiet lill-Kummissjoni dwar l-identifikazzjoni ta’ vjolenza abbażi tal-ġeneru bħala qasam ġdid ta’ kriminalità elenkat fl-Artikolu 83(1) tat-TFUE[19],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-11 ta’ Novembru 2021 bit-titolu “dwar it-tisħiħ tad-demokrazija u tal-libertà u l-pluraliżmu tal-midja fl-UE: l-użu indebitu ta’ azzjonijiet fl-ambitu tad-dritt ċivili u kriminali biex jissikktu l-ġurnalisti, l-NGOs u s-soċjetà ċivili”[20],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-15 ta’ Diċembru 2021 dwar l-evalwazzjoni tal-miżuri ta’ prevenzjoni biex jiġu evitati l-korruzzjoni, l-infiq irregolari u l-użu ħażin tal-fondi tal-UE u nazzjonali f’każ ta’ fondi ta’ emerġenza u oqsma ta’ nfiq relatati mal-kriżi[21],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-8 ta’ Marzu 2022 dwar l-ispazju jiċkien tas-soċjetà ċivili fl-Ewropa[22],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-10 ta’ Marzu 2022 dwar l-istat tad-dritt u l-konsegwenzi tad-deċiżjoni tal-QĠUE[23],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-11 ta’ Marzu 2021 dwar il-proklamazzjoni tal-UE bħala Żona ta’ Libertà LGBTIQ[24],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-19 ta’ Mejju 2022 dwar ir-Rapport tal-Kummissjoni dwar l-Istat tad-Dritt tal-2021[25],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-9 ta’ Ġunju 2022 dwar l-istat tad-dritt u l-approvazzjoni potenzjali tal-Pjan Nazzjonali ta’ Rkupru (RRF) tal-Polonja[26],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-15 ta’ Settembru 2022 dwar is-sitwazzjoni tad-drittijiet fundamentali fl-Unjoni Ewropea fl-2020 u l-2021[27],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-15 ta’ Settembru 2022 dwar il-proposta għal

[17] ĠU C 81, 18.2.2022, p. 27.
[18] ĠU C 99, 1.3.2022, p. 146.
[19] ĠU C 117, 11.3.2022, p. 88.
[20] ĠU C 205, 20.5.2022, p. 2.
[21] ĠU C 251, 30.6.2022, p. 48.
[22] ĠU C 347, 9.9.2022, p. 2.
[23] ĠU C 347, 9.9.2022, p. 168.
[24] ĠU C 474, 24.11.2021, p. 140.
[25] ĠU C 479, 16.12.2022, p. 18.
[26] ĠU C 493, 27.12.2022, p. 108.
[27] ĠU C 125, 5.4.2023, p. 80.

deċiżjoni tal-Kunsill li tiddetermina, skont l-Artikolu 7(1) tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea, l-eżistenza ta' riskju ċar ta' ksur serju mill-Ungerija tal-valuri li fuqhom hija bbażata l-Unjoni[28],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-20 ta' Ottubru 2022 dwar l-Istat tad-Dritt f'Malta, ħames snin wara l-assassinju ta' Daphne Caruana Galizia[29],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-20 ta' Ottubru 2022 dwar iż-żieda fir-reati ta' mibegħda kontra persuni LGBTIQ+ fl-Ewropa kollha fid-dawl tal-qtil omofobiku reċenti fis-Slovakkja[30],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-10 ta' Novembru 2022 dwar il-ġustizzja razzjali, in-nondiskriminazzjoni u l-ġlieda kontra r-razziżmu fl-UE[31],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-24 ta' Novembru 2022 dwar il-valutazzjoni tal-konformità tal-Ungerija mal-kundizzjonijiet tal-istat tad-dritt skont ir-Regolament dwar il-Kundizzjonalità u s-sitwazzjoni attwali tal-RRP Ungeriż[32],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-30 ta' Marzu 2023 dwar ir-Rapport tal-2022 dwar l-Istat tad-Dritt – is-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt fl-Unjoni Ewropea[33],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-18 ta' April 2023 dwar ir-relazzjonijiet istituzzjonali bejn l-UE u l-Kunsill tal-Ewropa[34],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tas-7 ta' Frar 2024 dwar l-istat tad-dritt u l-libertà tal-media fil-Greċja[35],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-28 ta' Frar 2024 bit-titolu "Ir-Rapport tal-Kummissjoni tal-2023 dwar l-Istat tad-Dritt"[36],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-29 ta' Frar 2024 dwar l-approfondiment tal-integrazzjoni tal-UE fid-dawl tat-tkabbir futur[37],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-1 ta' Ġunju 2023 dwar il-ksur tal-Istat tad-Dritt u tad-drittijiet fundamentali fl-Ungerija u l-fondi ffriżati tal-UE[38],

– wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat ta' Inkjesta għall-investigazzjoni tal-użu ta' Pegasus u ta' software ta' spjunaġġ għas-sorveljanza ekwivalenti (PEGA) u r-rakkomandazzjoni tiegħu tal-15 ta' Ġunju 2023 lill-Kunsill Ewropew u lill-Kummissjoni wara l-investigazzjoni ta' allegati kontravvenzjonijiet u amministrazzjoni

[28] ĠU C 125, 5.4.2023, p. 463.
[29] ĠU C 149, 28.4.2023, p. 15.
[30] ĠU C 149, 28.4.2023, p. 22.
[31] ĠU C 161, 5.5.2023, p. 10.
[32] ĠU C 167, 11.5.2023, p. 74.
[33] ĠU C 341, 27.9.2023, p. 2.
[34] ĠU C, C/2023/442, 1.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/442/oj.
[35] ĠU C, C/2024/6334, 7.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6334/oj.
[36] ĠU C, C/2024/6743, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6743/oj.
[37] ĠU C, C/2024/6746, 26.11.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6746/oj.
[38] ĠU C, C/2023/1223, 21.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1223/oj.

ħażina fl-applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni fir-rigward tal-użu tal-Pegasus u ta' software ta' spjunaġġ għas-sorveljanza ekwivalenti[39],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-11 ta' Lulju 2023 dwar il-liġi elettorali, il-kumitat investigattiv u l-istat tad-dritt fil-Polonja[40],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tad-19 ta' Ottubru 2023 dwar l-Istat tad-Dritt f'Malta: 6 snin wara l-assassinju ta' Daphne Caruana Galizia u l-ħtieġa li l-ġurnalisti jiġu protetti[41],

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni konġunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà tas-6 ta' Diċembru 2023 bit-titolu "Ma hemmx post għall-mibegħda: Ewropa magħquda kontra l-mibegħda" (JOIN(2023)0051),

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-18 ta' Jannar 2024 dwar is-sitwazzjoni tad-drittijiet fundamentali fl-UE fl-2022 u l-2023[42],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tat-18 ta' Jannar 2024 dwar l-estensjoni tal-lista ta' reati fl-UE għad-diskors ta' mibegħda u r-reati ta' mibegħda[43],

– wara li kkunsidra r-riżoluzzjoni tiegħu tal-24 ta' April 2024 dwar is-seduti ta' smigħ li għaddejjin skont l-Artikolu 7(1) tat-TUE rigward l-Ungerija biex jissaħħaħ l-istat tad-dritt u l-implikazzjonijiet baġitarji tiegħu[44],

– wara li kkunsidra l-konklużjoni tal-proċedura tal-Artikolu 7(1) tat-TUE fir-rigward tal-Polonja, kif imħabbar mill-Kummissjoni fid-29 ta' Mejju 2024, wara l-passi meħuda mill-Polonja biex terġa' tiġi rrispettata l-konformità mal-istandards tal-UE fejn jidħol l-istat tad-dritt,

– wara li kkunsidra r-Riżoluzzjoni 2262 (2019) tal-24 ta' Jannar 2019 tal-Assemblea Parlamentari tal-Kunsill tal-Ewropa dwar il-promozzjoni tad-drittijiet ta' persuni li jagħmlu parti minn minoranzi nazzjonali,

– wara li kkunsidra r-rapporti speċjali tal-Qorti Ewropea tal-Awdituri tas-17 ta' Diċembru 2024 dwar l-Infurzar tad-Dritt tal-UE (28/2024), tat-22 ta' Frar 2024 dwar l-Istat tad-Dritt fl-UE (03/2024), u tal-10 ta' Jannar 2022 dwar l-appoġġ mogħti mill-UE għall-istat tad-dritt fil-Balkani tal-Punent (01/2022), ir-rapport analitiku tagħha tat-28 ta' Frar 2024 dwar ir-rappurtar mill-Kummissjoni dwar l-istat tad-dritt (02/2024), u r-rapport speċjali dwar it-Trasparenza tal-finanzjament li jingħata mill-UE lill-NGOs (11/2025) u r-rakkomandazzjonijiet rispettivi tagħhom,

– wara li kkunsidra l-Linji Gwida Politiċi għall-Kummissjoni Ewropea li jmiss 2024-2029, ippreżentati lill-Parlament fit-18 ta' Lulju 2024 minn Ursula von der Leyen, li dak

[39] ĠU C, C/2024/494, 23.1.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/494/oj.
[40] ĠU C, C/2024/3995, 17.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/3995/oj.
[41] ĠU C, C/2024/2656, 29.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2656/oj.
[42] ĠU C, C/2024/5739, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5739/oj.
[43] ĠU C, C/2024/5733, 17.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/5733/oj.
[44] ĠU C, C/2025/3705, 17.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3705/oj.

iż-żmien kienet kandidata għal President tal-Kummissjoni, id-diskors tal-President tal-Kummissjoni dwar l-Istat tal-Unjoni tal-10 ta' Settembru 2025 fil-Parlament Ewropew u għall-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-21 ta' Ottubru 2025 bit-titolu "Programm ta' ħidma tal-Kummissjoni 2026" (COM(2025)0870),

– wara li kkunsidra l-istħarriġiet tal-Ewrobarometru tal-2025 dwar il-korruzzjoni, li juru li l-korruzzjoni għadha ta' tħassib serju għaċ-ċittadini u għan-negozji fl-UE,

– wara li kkunsidra r-rapporti ta' feedback, ir-rapporti ta' missjoni, il-mistoqsijiet bil-miktub u t-tweġibiet tal-Grupp ta' Monitoraġġ tad-Demokrazija, l-Istat tad-Dritt u d-Drittijiet Fundamentali (DRFMG) tiegħu[45],

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-8 ta' Ottubru 2025 bit-titolu "Unjoni tal-Ugwaljanza: Strateġija dwar l-Ugwaljanza tal-LGBTIQ+ 2026-2030",

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tal-4 ta' Novembru 2025 bit-titolu "Komunikazzjoni dwar il-politika tat-tkabbir tal-UE" (COM(2025)0690) u d-dokumenti ta' ħidma tal-persunal li jakkumpanjawha (il-Pakkett tat-Tkabbir tal-4 ta' Novembru 2025),

– wara li kkunsidra l-komunikazzjoni konġunta tal-Kummissjoni u tar-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà tat-12 ta' Novembru 2025 bit-titolu "It-Tarka Ewropea għad-Demokrazija: It-Tisħiħ ta' Demokraziji b'Saħħithom u Reżiljenti", (JOIN(2025)0791) u l-komunikazzjoni tal-Kummissjoni tat-12 ta' Novembru 2025 bit-titolu "Strateġija tal-UE għas-Soċjetà Ċivili" (COM(2025)0790),

– wara li kkunsidra l-Artikolu 55 tar-Regoli ta' Proċedura tiegħu,

– wara li kkunsidra l-opinjonijiet tal-Kumitat għall-Affarijiet Legali u tal-Kumitat għall-Baġits u l-opinjoni tas-Sottokumitat għad-Drittijiet tal-Bniedem,

– wara li kkunsidra r-rapport tal-Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern (A10-0000/2025),

A. billi l-UE hija bbażata fuq il-valuri tar-rispett għad-dinjità tal-bniedem, il-libertà, id-demokrazija, l-ugwaljanza, l-istat tad-dritt u r-rispett għad-drittijiet tal-bniedem, inklużi d-drittijiet ta' persuni li jagħmlu parti minn minoranzi, kif stipulati fl-Artikolu 2 tat-TUE u kif riflessi fil-Karta u minquxa fit-trattati internazzjonali dwar id-drittijiet tal-bniedem; billi l-Karta hija parti mil-liġi primarja tal-UE; billi dawn il-valuri huma kondiviżi mill-Istati Membri kollha u għandhom jiġu appoġġjati u promossi attivament mill-UE u minn kull Stat Membru b'mod individwali fil-politiki kollha tagħhom, kemm internament kif ukoll esternament b'mod konsistenti; billi kwalunkwe mminar ta' dawn il-valuri joħloq theddida sistemika għad-drittijiet u l-libertajiet tal-persuni li jgħixu fl-UE;

[45] Għall-attivitajiet kollha ta' monitoraġġ tad-DRFMG, ara: għall-aħħar mandat: https://www.europarl.europa.eu/committees/mt/libe-democracy-rule-of-law-and-fundament/product-details/20190103CDT02662, u għal dan it-terminu: https://www.europarl.europa.eu/committees/mt/working-group-democracy-rule-of-law-and-/product-details/20241205CDT13884.

B. billi l-UE ma tistax tinjora d-dimensjonijiet soċjali u tad-drittijiet fundamentali li fuqhom inbniet; billi n-nuqqasijiet persistenti fil-protezzjoni tad-drittijiet ekonomiċi u soċjali jridu jitqiesu bħala parti integrali mit-theddida sistemika għall-valuri tal-Artikolu 2 tat-TUE;

C. billi fl-2025 l-UE ffaċċjat sfidi serji u multidimensjonali fl-Istati Membri tagħha fir-rigward tal-protezzjoni tal-istat tad-dritt, tad-demokrazija u tad-drittijiet fundamentali, li huma kollha intrinsikament konnessi;

D. billi l-programm ta' ħidma tal-Kummissjoni għall-2026 jissottolinja l-ħtieġa ta' ċiklu annwali integrat tal-istat tad-dritt b'pass komuni, bi stadji importanti ċari u bil-kontribut attiv tal-istituzzjonijiet kollha tal-UE; billi r-rispett għall-istat tad-dritt jibqa' imperattiv biex jiġu ssalvagwardjati l-fondi kollha tal-UE;

E. billi r-rapport annwali tal-Kummissjoni dwar l-istat tad-dritt għandu jkopri wkoll l-istituzzjonijiet, il-korpi u l-organi tal-UE, sabiex jipprovdi valutazzjoni trasparenti tal-konformità tagħhom mal-istandards tal-istat tad-dritt;

Sistemi tal-ġustizzja

1. Jistieden lill-Istati Membri jieħdu l-miżuri meħtieġa biex jiżguraw li s-sistemi ġudizzjarji jkunu indipendenti u li jkun hemm aċċess għal għajnuna legali mingħajr ħlas, biex b'hekk jiggarantixxu l-aċċess ugwali għall-ġustizzja għal kulħadd, u jtenni l-ħtieġa ta' azzjonijiet konkreti biex jittejjeb l-aċċess, speċifikament għall-gruppi emarġinati u vulnerabbli;

2. Jistieden lill-Istati Membri jimplimentaw fil-pront is-sentenzi pendenti tal-QĠUE u tal-QEDB u jissuġġerixxi li tiġi stabbilita unità ta' monitoraġġ biex timmonitorja l-implimentazzjoni tas-sentenzi tal-QĠUE u tal-QEDB relatati mad-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali fil-pajjiżi tal-UE, u jintegraw bis-sħiħ is-sejbiet tal-unità ta' monitoraġġ fir-rapport annwali dwar l-istat tad-dritt;

3. Jissottolinja r-rabta ċara bejn ir-rigress tal-istat tad-dritt u l-ksur serju tad-drittijiet fundamentali u tal-minoranzi, inkluż l-użu eċċessiv tal-forza mill-infurzar tal-liġi, in-nuqqas ta' proċess ġust għad-detenuti, l-inċitament politiku jew istituzzjonali għall-mibegħda, is-setgħat ta' sorveljanza sproporzjonati, u l-miżuri restrittivi mmirati lejn l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili; jemmen bis-sħiħ li l-Kummissjoni għandha tivvaluta sa liema punt l-Istati Membri jindirizzaw dawn il-kwistjonijiet sabiex tiżgura sistema ġudizzjarja aċċessibbli, effettiva u imparzjali;

4. Jistieden lill-Kummissjoni tindirizza l-kundizzjonijiet fil-ħabsijiet bħala punt ta' tħassib li għandu x'jaqsam mal-istat tad-dritt, fid-dawl ta' affollament eċċessiv mifrux, kundizzjonijiet tal-għajxien inadegwati u rati ta' suwiċidju li qed jiżdiedu, li jimminaw id-drittijiet fundamentali tad-detenuti fis-sistemi penitenzjarji tal-Istati Membri;

Qafas kontra l-korruzzjoni

5. Itenni li l-korruzzjoni hija theddida serja għad-demokrazija, għall-istat tad-dritt u għat-trattament ġust taċ-ċittadini kollha;

6. Jistieden lill-Istati Membri, lill-pajjiżi kandidati u lill-pajjiżi kandidati potenzjali, kif ukoll lill-istituzzjonijiet, il-korpi, u l-organi tal-UE, isaħħu l-miżuri preventivi kontra l-korruzzjoni, inkluži l-ġestjoni trasparenti tal-fondi tal-UE, il-kodiċijiet ta' kondotta għall-uffiċjali pubbliċi, id-dikjarazzjonijiet obbligatorji tal-assi, ir-regoli dwar il-kunflitt ta' interess, is-sistemi ta' twissija bikrija u l-limitazzjonijiet fuq il-prattiki ta' revolving door;

7. Jistieden lill-Istati Membri jiggarantixxu l-indipendenza u l-imparzjalità tal-bordijiet tad-dixxiplina, tas-servizzi tal-prosekuzzjoni, tal-aġenziji kontra l-korruzzjoni u tal-ġudikatura, u li dawn jiġu allokati ammont adegwat ta' riżorsi;

8. Jisħaq li l-istat tad-dritt jirrikjedi li l-uffiċjali pubbliċi jaġixxu b'mod trasparenti u fl-interess pubbliku, mingħajr abbuż tal-poter jew teħid ta' deċiżjonijiet b'mod arbitrarju; jistieden lill-Istati Membri jippromwovu kultura ta' integrità permezz ta' taħriġ regolari kontra l-korruzzjoni għall-uffiċjali pubbliċi, l-infurzar tal-liġi u l-ġudikatura, u billi jinvolvu b'mod attiv lis-soċjetà ċivili fil-monitoraġġ tal-azzjonijiet tal-gvern;

9. Iħeġġeġ lill-Istati Membri jiżguraw li jitwettqu investigazzjonijiet fil-pront, bir-reqqa u imparzjali ta' każijiet ta' korruzzjoni, bi prijorità partikolari mogħtija lil każijiet li jinvolvu uffiċjali ta' livell għoli, sabiex jiġi ssalvagwardjat l-istat tad-dritt, tinżamm il-fiduċja pubblika u jiġi żgurat l-obbligu ta' rendikont fil-livelli kollha tal-gvern;

10. Jistieden lill-Istati Membri jipproteġu lill-whistleblowers u lill-ġurnalisti li jirrapportaw dwar il-korruzzjoni jew dwar il-ġestjoni ħażina tal-fondi tal-UE, billi jiżguraw li jkun hemm mezzi ta' rapportar kunfidenzjali, rimedji effettivi kontra r-ritaljazzjoni, u l-protezzjoni tal-ġurnaliżmu investigattiv u tal-libertà tal-espressjoni;

Il-protezzjoni tal-ġurnalisti, u l-pluraliżmu u l-libertà tal-media

11. Jemmen bis-sħiħ li l-assassinazzjoni tal-ġurnalisti investigattivi tikkostitwixxi attakk dirett fuq l-istat tad-dritt, peress li mhux biss jimmina l-kapaċità taċ-ċittadini u tal-istituzzjonijiet li jżommu lil dawk fil-poter responsabbli għal għemilhom, iżda tirrappreżenta wkoll waħda mill-aktar forom estremi ta' ċensura, li toħloq theddida diretta għal-libertà tal-espressjoni u għall-funzjonament tal-istituzzjonijiet demokratiċi;

12. Jikkundanna bis-sħiħ is-sorveljanza tal-ġurnalisti, b'mod partikolari permezz ta' software ta' spjunaġġ; jibqa' diżappuntat bir-rifjut tal-Kummissjoni li timplimenta r-rakkomandazzjonijiet kollha tal-Kumitat ta' Inkjesta tal-Parlament dwar l-użu tal-Pegasus u ta' software ta' spjunaġġ ekwivalenti, u jqis dan bħala nuqqas ta' aġir;

13. Jibqa' mħasseb ħafna li s-sjieda tal-media, kemm jekk f'idejn pubbliċi kif ukoll jekk f'idejn privati, għadha kkonċentrata ħafna f'ħafna Stati Membri, li joħloq riskju għad-diversità tal-informazzjoni u tal-fehmiet; jistieden lill-Istati Membri jadottaw oqfsa leġiżlattivi biex jipprevjenu l-konċentrazzjoni orizzontali, jiżguraw it-trasparenza tas-sjieda u tal-maniġment, u jiggarantixxu li jkun hemm sorveljanza indipendenti u mekkaniżmi ta' konformità biex jissalvagwardjaw l-indipendenza editorjali u ġurnalistika u r-rwol tal-media bħala għassies pubbliku;

14. Jistieden lill-Istati Membri u lill-pajjiżi kandidati jiżguraw il-protezzjoni tal-ġurnalisti u ta' professjonisti oħra tal-media fl-UE f'konformità mar-rakkomandazzjonijiet tal-

Kummissjoni 2021/1534[46] u 2022/758[47];

15. Jistieden lill-Istati Membri jimplimentaw bis-sħiħ id-Direttiva kontra s-SLAPP[48];

16. Jistieden lill-Kummissjoni tivvaluta jekk is-sanzjonijiet tal-UE biex jiġġieldu d-diżinformazzjoni jikkonformawx mar-rekwiżit tal-proporzjonalità skont id-dritt tal-UE u mal-Artikolu 11 tal-Karta; jemmen bis-sħiħ li d-dritt li wieħed jinstema' jrid jiġi ggarantit qabel ma tali miżuri jiġu applikati mill-Kunsill, speċjalment fejn id-drittijiet taċ-ċittadini tal-UE, b'mod partikolari l-ġurnalisti, jirriskjaw li jiġu mminati;

Spazju tas-soċjetà ċivili

17. Jenfasizza r-rwol kruċjali tal-organizzazzjonijiet ta' bażi u tal-komunità, tat-trade unions, tal-gruppi attivisti, tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem u tal-organizzazzjonijiet mhux governattivi (NGOs) fil-promozzjoni u d-difiża tad-demokrazija, l-ugwaljanza, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali, u biex jiżguraw l-obbligu ta' rendikont għall-azzjonijiet statali u privati;

18. Jikkundanna l-attakk bla preċedent u intensifikat fuq l-ispazju ċiviku madwar l-UE, b'restrizzjonijiet notevoli fuq l-ispazju għas-soċjetà ċivili u d-dritt għal għaqda paċifika li qed jiġu osservati f'diversi Stati Membri; jemmen bis-sħiħ li x-xejra globali lejn rigress demokratiku u l-erożjoni tal-istat tad-dritt, kif ukoll it-titolizzazzjoni tal-aġendi, intensifikaw ir-restrizzjonijiet fuq id-dritt għal għaqda paċifika; iħeġġeġ lill-Istati Membri joħolqu ambjent sikur u abilitanti li jiggarantixxi l-libertà ta' għaqda;

19. Jistieden lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni jtejbu l-ambjent legali għas-soċjetà ċivili billi jiżguraw li kwalunkwe miżura li tirrestrinġi d-dritt tal-assoċjazzjonijiet biex wieħed ifittex, jiżgura u juża riżorsi, inklużi riżorsi barranin, trid issegwi wieħed mill-għanijiet leġittimi skont l-Artikolu 11(2) tal-KEDB;

20. Huwa mħasseb dwar ir-restrizzjonijiet legali u finanzjarji li qed jiżdiedu, il-kampanji ta' malafama, u l-kriminalizzazzjoni tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem; jisħaq li r-rekwiżiti ta' rappurtar għall-NGOs ma għandhomx jaqbżu dawk li huma strettament meħtieġa u proporzjonati mal-għanijiet speċifiċi segwiti;

21. Jistieden lill-Istati Membri u lill-Kummissjoni jiżguraw l-allokazzjoni ta' riżorsi finanzjarji adegwati għall-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili u għad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem; jistieden lill-Istati Membri jipprovdu protezzjoni effettiva għad-

[46] Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2021/1534 tas-16 ta' Settembru 2021 dwar l-iżgurar tal-protezzjoni, tas-sikurezza u tat-tisħiħ tal-pożizzjoni tal-ġurnalisti u ta' professjonisti oħra fil-media fl-Unjoni Ewropea (ĠU L 331, 20.9.2021, p. 8, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2021/1534/oj).
[47] Ir-Rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni (UE) 2022/758 tas-27 ta' April 2022 dwar il-protezzjoni tal-ġurnalisti u tad-difensuri tad-drittijiet tal-bniedem li jinvolvu ruħhom fil-parteċipazzjoni pubblika minn proċedimenti tal-qorti manifestament bla bażi jew abbużivi ("Kawżi strateġiċi kontra l-parteċipazzjoni pubblika") (ĠU L 138, 17.5.2022, p. 30, ELI: http://data.europa.eu/eli/reco/2022/758/oj).
[48] Id-Direttiva (UE) 2024/1069 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tal-11 ta' April 2024 dwar il-protezzjoni ta' persuni li jinvolvu ruħhom f'parteċipazzjoni pubblika minn talbiet manifestament infondati jew proċedimenti tal-qorti abbużivi ("Kawżi strateġiċi kontra l-parteċipazzjoni pubblika") (ĠU L, 2024/1069, 16.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1069/oj).

difensuri tad-drittijiet tal-bniedem, inklużi mekkaniżmi ta' rispons rapidu għat-theddid;

Drittijiet fundamentali

22. Jilqa' l-istrateġija dwar l-ugwaljanza tal-LGBTIQ+ 2026-2030 u jħeġġeġ lill-Kummissjoni tippreżenta proposta għall-projbizzjoni vinkolanti fl-UE tal-prattiki ta' konverżjoni fl-Istati Membri kollha;

23. Huwa mħasseb ħafna dwar il-miżuri diskriminatorji introdotti f'xi Stati Membri bl-iskuża tal-ġlieda kontra l-"propaganda LGBTIQ" u l-"ideoloġija tal-ġeneru"; jisħaq li l-Kummissjoni trid taġixxi malajr u b'mod deċiżiv meta l-Istati Membri jevitaw id-dritt tal-UE, b'mod partikolari l-Karta;

24. Jistieden lill-Istati Membri kollha jipproteġu d-drittijiet tal-LGBTIQ+ f'konformità mad-dritt tal-UE, mal-Karta, u mal-ġurisprudenza tal-QĠUE u tal-QEDB; ifakkar li f'diversi Stati Membri għadhom jippersistu ostakli legali għar-rikonoxximent ta' sħubijiet jew ta' paternità bejn persuni tal-istess sess minn pajjiżi differenti, u li dan jikser il-prinċipji tal-moviment liberu u tan-nondiskriminazzjoni;

25. Huwa mħasseb ħafna dwar iż-żieda fil-livelli ta' razziżmu u ksenofobija madwar l-UE; jikkundanna l-inċidenti ta' reati ta' mibegħda u d-diskors ta' mibegħda mmotivati mir-razziżmu, mill-ksenofobija jew mill-intolleranza reliġjuża, jew minn preġudizzju kontra d-diżabbiltà, l-orjentazzjoni sesswali, l-identità tal-ġeneru jew l-istatus ta' minoranza ta' persuna; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jadottaw u jimplimentaw miżuri effettivi biex jiġġieldu l-forom kollha ta' razziżmu, bl-inklużjoni sħiħa tas-soċjetà ċivili u bil-kontribut tal-partijiet ikkonċernati rilevanti, bħall-Aġenzija tal-UE għad-Drittijiet Fundamentali;

26. Jikkundanna l-fatt li wħud mill-Istati Membri adottaw liġijiet, politiki u prattiki li jimminaw il-protezzjoni effettiva tad-drittijiet fundamentali tar-rifuġjati, tal-persuni li jfittxu l-ażil u tal-migranti, fuq l-art u fuq il-baħar; jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jpoġġu d-drittijiet fundamentali tal-migranti, tal-persuni li jfittxu l-ażil u tar-rifuġjati, kif ukoll il-prinċipju tal-kondiviżjoni tar-responsabbiltà, fil-qofol tal-politiki tagħhom dwar il-migrazzjoni u l-ażil, biex jiżguraw li d-drittijiet tal-persuni għall-ażil u għall-protezzjoni internazzjonali jiġu rispettati;

27. Jilqa' d-deċiżjoni tal-Kummissjoni li żżomm il-proposta tagħha għal direttiva dwar it-trattament ugwali[49] u jħeġġeġ lill-Kunsill jiffinalizzaha u jadottaha mingħajr aktar dewmien;

28. Jistieden lill-Kummissjoni u lill-Istati Membri jieħdu azzjoni effettiva kontra l-vjolenza abbażi tal-ġeneru, li għandha tiżdied mal-lista ta' "reati tal-UE", u jitlob proposta leġiżlattiva tal-UE dwar il-ġlieda kontra l-istupru kif definit min-nuqqas ta' kunsens;

29. Itenni t-talba tiegħu li l-aċċess għal abort sikur u legali jiġi minqux fil-Karta;

[49] Proposta għal direttiva tal-Kunsill dwar l-implimentazzjoni tal-prinċipju ta' trattament ugwali bejn il-persuni irrispettivament mir-reliġjon jew it-twemmin, id-diżabilità, l-età jew l-orjentazzjoni sesswali (COM(2008)0426).

L-istat tad-dritt u l-baġit tal-UE

30. Huwa mħasseb ħafna dwar il-ksur tad-drittijiet fundamentali ffaċilitat mill-użu tal-fondi tal-UE jew marbut miegħu f'xi Stati Membri, b'mod partikolari fl-oqsma tal-akkomodazzjoni u tas-segregazzjoni fl-edukazzjoni, tal-kundizzjonijiet ta' akkoljenza għal dawk li jfittxu l-ażil, tal-istituzzjonalizzazzjoni tal-persuni b'diżabilità u tat-tfal, u ta' ċerti inizjattivi ta' riġenerazzjoni urbana; jistieden lill-Kummissjoni tinkludi rakkomandazzjonijiet li jindirizzaw dan il-ksur fir-rapport annwali tagħha dwar l-istat tad-dritt; jipproponi li jiġi allokat sehem speċifiku tal-fondi tal-UE għall-monitoraġġ indipendenti tal-azzjonijiet iffinanzjati mill-UE, inklużi valutazzjonijiet tal-impatti legali u fuq id-drittijiet fundamentali tagħhom, kif ukoll għar-riċerka legali, il-litigazzjoni strateġika u l-evalwazzjoni indipendenti ta' ksur potenzjali, b'involviment qawwi tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili;

31. Jinsisti li l-miżuri meħtieġa għar-rilaxx tal-finanzjament tal-UE, kif definiti mid-deċiżjonijiet rilevanti meħuda skont ir-Regolament dwar Dispożizzjonijiet Komuni, ir-Regolament dwar il-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza[50] u r-Regolament dwar il-Kundizzjonalità tal-Istat tad-Dritt, iridu jiġu vvalutati b'mod koerenti bħala pakkett integrali, u li l-ebda pagament ma għandu jsir sakemm jippersistu n-nuqqasijiet; jemmen li l-Kummissjoni għandha tieħu azzjoni ulterjuri skont ir-Regolament dwar il-Kundizzjonalità tal-Istat tad-Dritt fir-rigward ta' ksur ieħor tal-istat tad-dritt, bħal dak relatat mal-ġudikatura;

32. Jilqa' s-suġġeriment fil-proposta tal-Kummissjoni għall-qafas finanzjarju pluriennali 2028-2034 li kważi nofs il-fondi jsiru kundizzjonali fuq il-konformità mal-istat tad-dritt u mal-Karta qabel l-approvazzjoni tagħhom;

L-istat tad-dritt u d-dimensjoni tas-suq uniku

33. Jirrikonoxxi li ġiet inkluża dimensjoni tas-suq uniku fir-rapport dwar l-istat tad-dritt biex jiġu indirizzati kwistjonijiet tal-istat tad-dritt li jaffettwaw l-ambjent ekonomiku ġenerali, il-kumpaniji u l-ħaddiema, bl-għan li jiġi żgurat li d-drittijiet jiġu difiżi, il-korruzzjoni tiġi kkastigata, u l-kuntratti jiġu infurzati; jisħaq li sistema tal-ġustizzja li tiffunzjona, qafas b'saħħtu kontra l-korruzzjoni, il-pluraliżmu tal-media, u l-kontrokontrolli adegwati kollha għandhom impatt ekonomiku u jinfluwenzaw il-funzjonament bla xkiel tas-suq uniku; jipproponi li fil-valutazzjoni tagħha l-Kummissjoni tinvolvi saħansitra aktar lill-partijiet ikkonċernati u lill-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, inklużi t-trade unions;

34. Jemmen li l-integrazzjoni tad-dimensjoni tas-suq uniku għandha tikkomplementa, pjuttost milli tinjora, oqsma fundamentali bħall-ispazju ċiviku, il-konformità mad-drittijiet fundamentali u l-libertà tal-media, li għandhom jiġu rikonoxxuti bħala pilastri ewlenin fir-rapport;

L-istat tad-dritt fil-qalba tal-proċess tat-tkabbir u l-azzjoni esterna tal-UE

35. Itenni li l-valuri minquxa fl-Artikolu 2 tat-TUE jridu jiġu rispettati mhux biss mill-Istati

[50] Ir-Regolament (UE) 2021/241 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tat-12 ta' Frar 2021 li jistabbilixxi l-Faċilità għall-Irkupru u r-Reżiljenza (ĠU L 57, 18.2.2021, p. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

Membri attwali iżda wkoll mill-membri futuri tal-UE matul il-proċess ta' adeżjoni; iħeġġeġ evalwazzjoni mill-qrib tal-istat tad-dritt fil-pajjiżi kollha fi proċess ta' adeżjoni; iħeġġeġ lill-Kummissjoni tipprovdi rakkomandazzjonijiet konkreti lill-pajjiżi tal-adeżjoni dwar is-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt, u tiżgura l-allinjament mar-rapport dwar it-tkabbir;

It-titjib tal-proċess ta' rappurtar tal-Kummissjoni

36. Jistieden lill-Kummissjoni tkun aktar trasparenti dwar il-kriterji li tuża biex tagħżel l-informazzjoni mis-soċjetà ċivili, il-korpi internazzjonali, l-awtoritajiet nazzjonali, u partijiet ikkonċernati oħra fil-proċess tar-rappurtar; jinnota li l-proċess ta' konsultazzjoni jista' jissaħħaħ billi jiġi żgurat segwitu xieraq mal-atturi tas-soċjetà ċivili dwar il-kontribut li jipprovdu, u jinsisti li l-proċess ta' rapportar għandu jkun ibbażat fuq l-evidenza, trasparenti u mhux partiġġjan;

37. Jisħaq li l-Grupp ta' Monitoraġġ tad-Demokrazija, l-Istat tad-Dritt u d-Drittijiet Fundamentali (DRFMG) tal-Kumitat għal-Libertajiet Ċivili, il-Ġustizzja u l-Intern tal-Parlament bagħat diversi delegazzjonijiet *ad hoc* f'xi Stati Membri f'dawn l-aħħar snin, u li l-qagħda tal-istat tad-dritt, tad-demokrazija u tad-drittijiet fundamentali ġiet ivvalutata li turi nuqqasijiet akbar minn dawk enfasizzati fir-rapporti tal-Kummissjoni; jemmen li l-eżerċizzju ta' monitoraġġ tad-DRFMG għandu jitqies kif xieraq fil-qafas tal-proċedura ta' konsultazzjoni u fl-abbozzar sussegwenti tar-rapport;

38. Itenni l-ħtieġa li jkun involut korp ta' monitoraġġ indipendenti, magħmul minn esperti legali, akkademiċi u tad-drittijiet tal-bniedem indipendenti, fl-abbozzar tar-rapport; jistieden lill-Kummissjoni ssaħħaħ il-kooperazzjoni mal-UE u mal-korpi internazzjonali;

39. Jemmen li l-Kummissjoni għandha tkun aktar ċara fl-identifikazzjoni u l-artikolazzjoni tat-trajettorja li kull Stat Membru jinsab fuqha, inklużi s-sinjali ta' twissija bikrija u l-identifikazzjoni ta' kwistjonijiet serji u sistemiċi, u jisħaq li l-Kummissjoni għandha tiżgura l-koerenza bejn il-kwistjonijiet identifikati u r-rakkomandazzjonijiet maħruġa;

40. Jistieden lill-Kummissjoni toħroġ rakkomandazzjonijiet li huma aktar operattivi, filwaqt li tiddistingwi dawk relatati ma' kwistjonijiet serji u sistemiċi, u tistabbilixxi miżuri, skedi ta' żmien u punti ta' riferiment konkreti għall-implimentazzjoni tagħhom mill-Istati Membri;

41. Jitlob lill-Kummissjoni ssaħħaħ il-mekkaniżmu ta' segwitu għar-rakkomandazzjonijiet mhux implimentati billi torbothom b'mod aktar dirett mal-għodod ta' infurzar eżistenti, inklużi l-proċedimenti ta' ksur u l-kundizzjonalità tal-baġit;

Rakkomandazzjonijiet orizzontali

42. Jemmen li għandhom jissaħħu d-djalogu u l-kooperazzjoni interistituzzjonali fil-livell tal-UE dwar l-istat tad-dritt; jiddispjaċih għall-fatt li l-Kummissjoni u l-Kunsill s'issa rrifjutaw l-offerta tiegħu li jidħlu fi ftehim interistituzzjonali dwar id-demokrazija, l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali; jafferma mill-ġdid ir-rieda tiegħu li jerġa' jibda t-taħditiet dwar dan il-ftehim;

43. Itenni l-istedina tiegħu lill-Kummissjoni biex tespandi l-ambitu tar-rapport ħalli jkopri l-aspetti kollha tal-Artikolu 2 tat-TUE, u biex tinkludi indikaturi usa', bħall-indipendenza tal-media, ir-rwol tas-soċjetà ċivili, id-drittijiet fundamentali, il-libertà akkademika u artistika, l-ugwaljanza bejn il-ġeneri, il-protezzjoni tal-minoranzi u tal-gruppi vulnerabbli, ir-rispett għad-dritt internazzjonali, l-elezzjonijiet ħielsa u ġusti, u l-funzjonament tal-istituzzjonijiet demokratiċi;

44. Jemmen bis-sħiħ li l-istituzzjonijiet tal-UE jridu jissodisfaw l-obbligi tagħhom rigward l-istat tad-dritt, u jissottolinja li l-valutazzjoni tal-aderenza tal-istituzzjonijiet tal-UE mal-valuri minquxa fl-Artikolu 2 tat-TUE, inkluża l-konsistenza interna tal-Unjoni fid-difiża ta' dawn il-valuri fil-politiki u fl-azzjonijiet esterni kollha tagħha, hija essenzjali sabiex jiġu ssalvagwardjati l-kredibbiltà u l-leġittimità tal-UE;

45. Jistieden lill-Kunsill jagħmel id-djalogu tiegħu dwar l-Istat tad-Dritt aktar trasparenti, interattiv u orjentat lejn l-eżiti, inkluż billi joħroġ konklużjonijiet dettaljati u jipprovdi feedback dwar is-sejbiet tal-Kummissjoni u tal-Parlament; jiddeplora l-inkapaċità tal-Kunsill li jagħmel progress sinifikattiv fil-proċedura li għaddejja skont l-Artikolu 7(1) tat-TUE u jemmen li kwalunkwe dewmien ulterjuri fl-azzjoni tal-Kunsill se jammonta għal ksur tal-prinċipju tal-istat tad-dritt mill-Kunsill innifsu,

46. Jagħti istruzzjonijiet lill-President tiegħu biex tgħaddi din ir-riżoluzzjoni lill-Kunsill u lill-Kummissjoni.

NOTA SPJEGATTIVA

Bħala Rapporteur tar-rapport fuq inizjattiva proprja dwar ir-rapport tal-Kummissjoni dwar l-Istat tad-Dritt tal-2025, fittixt li nirrispondi għall-prijorità politika espressa mill-maġġoranza tal-gruppi politiċi fil-Kumitat LIBE, kif ukoll għat-talba tal-Kummissjoni li noħorġu r-rapport annwali tagħna aktar kmieni milli fis-snin preċedenti. L-iskeda ta' żmien aċċellerata għamlitha diffiċli li tiġi bbilanċjata analiżi bir-reqqa mar-restrizzjonijiet ta' proċess ta' abbozzar ikkumpressat.

Fid-dawl ta' dawn il-limitazzjonijiet, għażilt li nikkonċentra fuq is-sejħiet ġenerali li saru f'kull kapitolu u li nenfasizza oqsma ewlenin fejn ir-rappurtar tal-Kummissjoni jista' jissaħħaħ aktar.

Deliberatament żammejt lura milli nsemmi Stati Membri speċifiċi. Din tfisser konċessjoni sinifikanti min-naħa tiegħi, peress li l-Grupp tax-Xellug b'mod konsistenti tkellem favur li l-pajjiżi jiġu identifikati b'mod espliċitu f'rapporti u mozzjonijiet tal-Parlament Ewropew meta jseħħ ksur tal-istat tad-dritt, tad-demokrazija, jew tad-drittijiet fundamentali. Aħna nemmnu bis-sħiħ li l-għoti ta' eżempji konkreti huwa essenzjali għall-obbligu ta' rendikont u biex jintwera li l-Istati Membri kollha jinżammu għall-istess standards, mingħajr preġudizzju jew kunsiderazzjoni għall-pożizzjoni tagħhom fl-Unjoni. Madankollu, l-influwenza dejjem tikber tal-politika nazzjonali fil-Parlament tal-lum tagħmilha estremament diffiċli li jintlaħaq ftehim oġġettiv u mhux partiġġjan fost il-gruppi politiċi jekk jissemmew Stati Membri speċifiċi. Għalhekk, sabiex jiġi żgurat li r-rapport jibqa' kunsenswali, inklużiv, u li jkollu apoġġ kemm jista' jkun wiesa', iddeċidejt li noqgħod lura milli niċċita Stati Membri speċifiċi f'din l-okkażjoni.

Il-prijorità ewlenija tiegħi kienet li niddefendi l-impenji l-qodma tal-Parlament Ewropew, inkluż billi tiġi affermata mill-ġdid ir-rabta intrinsika bejn l-istat tad-dritt u d-drittijiet fundamentali, u billi jiġi żgurat l-involviment ta' network ta' esperti indipendenti fil-proċess ta' rappurtar tal-Kummissjoni. Approċċ bħal dan huwa essenzjali biex il-valutazzjoni tiġi depolitiċizzata, biex jiġi pprevenut li kwistjonijiet kritiċi jiġu injorati, u biex jiġi żgurat li x-xejriet emerġenti jiġu artikolati b'mod ċar u konsistenti.

Prijoritajiet oħra jinkludu l-protezzjoni tal-ġurnalisti u tal-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili; l-indirizzar tal-ksur tad-drittijiet fundamentali ffaċilitat mill-fondi tal-UE, jew marbut mal-użu — jew l-isfruttament — tal-fondi tal-UE, f'xi Stati Membri; u l-iżgurar ta' investigazzjoni bir-reqqa, imparzjali u f'waqtha ta' każijiet ta' korruzzjoni, bi prijorità partikolari mogħtija lil dawk li jinvolvu uffiċjali ta' livell għoli, bħala mezz biex jiġu ssalvagwardjati l-istat tad-dritt u l-fiduċja pubblika fl-istituzzjonijiet demokratiċi. Fl-aħħar nett, l-istituzzjonijiet tal-UE nfushom iridu jirrispettaw bis-sħiħ l-obbligi tagħhom rigward l-istat tad-dritt. Il-valutazzjoni tal-aderenza tagħhom mal-valuri minquxa fl-Artikolu 2 tat-TUE

— inkluża l-koerenza interna tal-Unjoni fid-difiża ta’ dawn il-valuri fil-politiki u fl-azzjonijiet esterni tagħha — hija indispensabbli biex jinżammu l-kredibbiltà u l-leġittimità tal-UE.

F’dan il-kuntest, huwa daqstant ieħor essenzjali li jissaħħaħ ir-rwol tad-drittijiet ekonomiċi u soċjali fil-qafas tal-istat tad-dritt tal-Unjoni. Valutazzjoni kredibbli tal-istat tad-dritt ma tistax tinjora l-impatt profond li n-nuqqas ta’ sigurtà fl-akkomodazzjoni, l-aċċess inugwali għas-servizzi essenzjali u l-approfondiment tal-inugwaljanzi soċjali għandhom fuq il-kapaċità tan-nies li jeżerċitaw id-drittijiet fundamentali tagħhom. Meta l-individwi ma jkunux jistgħu jaffordjaw akkomodazzjoni adegwata, ikunu jgħixu f’kundizzjonijiet prekarji jew jiffaċċjaw ostakli sistemiċi għall-protezzjoni soċjali, it-trattament ugwali tagħhom quddiem il-liġi jsir teoretiku pjuttost milli reali. Għalhekk, approċċ olistiku u ffokat fuq in-nies għall-istat tad-dritt irid jindirizza l-kundizzjonijiet soċjoekonomiċi strutturali li jdgħajfu l-parteċipazzjoni demokratika u jimminaw il-fiduċja fl-istituzzjonijiet pubbliċi.

Ninsab imħasseb ħafna wkoll dwar in-normalizzazzjoni tan-narrattivi razzisti fid-diskors pubbliku, inkluż minn atturi politiċi u awtoritajiet pubbliċi. Din ir-retorika timmina l-ugwaljanza quddiem il-liġi, tinċita d-diskriminazzjoni u l-ostilità kontra komunitajiet razzjalizzati, u toħloq kundizzjonijiet li fihom l-individwi ma jkunux jistgħu jeżerċitaw id-drittijiet fundamentali tagħhom mingħajr biża’ jew intimidazzjoni. Għalhekk, l-indirizzar tar-razziżmu u tan-narrattivi diskriminatorji jrid jifforma parti integrali mill-aġenda tal-Unjoni dwar l-istat tad-dritt.

Fl-aħħar mill-aħħar, l-għan tal-istituzzjonijiet kollha tal-UE jrid ikun li jipprovdu valutazzjoni tas-sitwazzjoni tal-istat tad-dritt madwar l-UE li tkun oġġettiva, kredibbli u mħarsa mill-influwenzi tal-partiti politiċi. Ninsab imħasseb ħafna dwar ir-riskju li qiegħed dejjem jikber ta’ rigress tal-istat tad-dritt f’diversi Stati Membri, b’mod partikolari fil-kuntest tat-tkabbir fil-popolarità tan-narrattivi tal-lemin estrem u tat-titolizzazzjoni dejjem akbar tal-politika pubblika. F’mument bħal dan, huwa essenzjali li l-evalwazzjonijiet tagħna jibqa’ jkollhom bażi soda fl-evidenza, fil-liġi u d-drittijiet fundamentali, minflok ma jissawru mill-konvenjenza politika. Huwa biss billi niżguraw li l-ħidma tagħna tkun indipendenti, rigoruża u mhux politiċizzata li nistgħu nżommu l-kredibbiltà u l-leġittimità tal-qafas tal-istat tad-dritt tal-Unjoni.

Beħsiebni nressaq emendi li jintroduċu premessi li janalizzaw ix-xejriet ġenerali fl-Istati Membri. Dawn il-premessi huma mfassla biex jikkomplementaw il-parti operattiva tar-rapport billi jidentifikaw ix-xejriet, ir-riskji emerġenti u l-isfidi sistemiċi, u b’hekk isaħħu l-bażi analitika għar-rakkomandazzjonijiet tagħna.

Permezz ta’ dan l-approċċ, ir-rapport għandu l-għan li jikkombina impenn politiku f’waqtu ma’ proposti konkreti biex jissaħħu l-effettività, it-trasparenza u l-impatt tar-rapportar tal-

Kummissjoni, u b'hekk jikkontribwixxi għal qafas tal-istat tad-dritt aktar robust u koerenti fl-Unjoni Ewropea.